

מערך שיעור שוק ההון

שלבי השיעור:

משך זמן	נושא	תוכן	שקף
3 דק'	פתיח	הציגו את עצמכם, שמכם, הורים של מי אתם ואת נושא השיעור	
		והתחילו בהצגת השאלה	
		הסבירו לתלמידים שכדי להבין מה המשמעות של "הבורסה צונחת", עליהם לדעת קודם כל מהי בורסה? תנהלו דיון קצר עם התלמידים: מהי בכלל בורסה? ואיך היא מתנהלת?	
		עודדו את התלמידים לשתף את מחשבותיהם וחשפו את התשובה: הבורסה היא שוק וירטואלי, ומתנהלת כמו שוק ירקות. דמינו שיש בשוק ערימות ענקיות של עגבניות, מלפפונים, תפוחים ועוד המון ירקות ופירות. לכל סוג של ירק יש מחיר שונה, והמחיר הזה משתנה כל הזמן. כמו בשוק ירקות, גם בבורסה יש סחורות, מניות, קונים, מוכרים ומחירים שעולים ויורדים כל הזמן. וואו כמה מידע... אז בואו נעשה לכם סדר, וננסה שוב לענות על השאלה "מה זה אומר שהבורסה צונחת?" עד סוף השיעור.	

משך זמן	נושא	תוכן	שקף
2 דק'	מטרות השיעור	הציגו את מטרות השיעור: המטרה שלנו, היא לצאת מהשיעור עם הבנה בסיסית איך שוק ההון מתנהל: מהי בורסה? איך היא עובדת? מה בכלל קונים או מוכרים בה? ואיך?	
3 דק'	מהו שוק ההון וניירות ערך	שאלו מה זה שוק ההון ומה החשיבות שלו בעולם העסקי? שוק ההון הוא המקום שבו נפגשים קונים ומוכרים. אבל בניגוד לכל שוק רגיל, בשוק ההון הסחורה אינה ירקות או פירות, אלא מוצרים פיננסיים וניירות ערך. הבורסה היא מרכז קניות גדול (שוק וירטואלי, כמו שאמרנו בהתחלה) לניירות הערך, שם מתבצעות רוב העסקאות. נייר ערך הוא בעצם מוצר שיש לו ערך כספי וניתן לסחור בו כמו מניות, אגרות חוב, קרנות, אופציות ועוד. אותם הנפיקו חברות, מדינות וגופים ציבוריים. ניירות ערך הם אינם סחורות פיזיות כמו זהב, אלא מסמכים או רישומים אלקטרוניים שמייצגים בעלות על נכס כלשהו, או זכות לקבל תשלום בעתיד. זה אומר שאפשר לסחור בהם בבורסה, אך הם אינם עצמים מוחשיים שניתן לגעת בהם או לאחסן אותם פיזית.	
1 דק'	קונים ומוכרים	כמו שאמרנו, בבורסה כל הקונים והמוכרים נפגשים: קונים שרוצים לקנות ניירות ערך במטרה שהערך שלהם יעלה בעתיד, והם ירוויחו מוכרים שמוכרים ניירות ערך כי הם צריכים את הכסף, הם חושבים שהמחיר של נייר הערך שלהם ירד או שהם רוצים להשקיע במקום אחר במקום	

משך זמן	נושא	תוכן	שקף
1 דק'	סיכון/ס יכוי	שימו לב! המחירים של ניירות הערך משתנים כל הזמן, בהתאם לביקוש ולהיצע. לכן התשואה, ההחזר על ההשקעה, כלומר הרווח או ההפסד מהשקעה, תנודתית: ביקוש גבוה – אם הרבה אנשים רוצים לקנות מניה מסוימת. כשהביקוש עולה על ההיצע – המחיר עולה היצע גבוה – אם הרבה אנשים רוצים למכור מניה מסוימת. כשההיצע עולה על הביקוש – המחיר יורד	 
1 דק'	סיכון/ס יכוי	בגלל שהערך של ההשקעות יכול לעלות ויכול לרדת, גם כקונים וגם כמוכרים אנחנו חשופים לסיכונים. לכן, בידיים שלנו לבחור את רמת הסיכון שאנחנו מוכנים לקחת על ההשקעה שלנו – עד כמה אנחנו נועזים או סולידיים כשהם מגיע לכסף שלנו. תשאלו את עצמכם איך תתמודדו אם תפסידו כסף? זכרו שלא ניתן לצפות את הירידה או העליה, בגלל זה אנחנו לוקחים סיכון.	 
1 דק'	ספר הפקודות	כמו בכל שוק אחר, גם בשוק ההון, כדי לסגור עסקה, המוכר והקונה צריכים להסכים על מחיר. אבל בניגוד לשוק רגיל, הם לא יכולים לדבר ישירות ביניהם. לכן המציאו את "ספר הפקודות" של הבורסה. ספר הפקודות מאגד את כל הבקשות, כלומר הפקודות, שמעבירים הקונים והמוכרים. בואו נסביר את זה: נניח שאתם רוצים לקנות נייר ערך מסוים. אתם מסתכלים בספר הפקודות ורואים שהמחיר הנמוך ביותר שמישהו מוכן למכור בו את נייר הערך הוא 101 ש"ח, אתם יכולים להחליט להציע 100 ש"ח ולראות אם מישהו יסכים למכור לכם במחיר הזה, או שאתם יכולים להציע 101 ש"ח כדי להבטיח שתבצעו את העסקה.	
17 דק'	סוגי ניירות ערך	אז איזה סוגים של ניירות ערך נוכל לקנות/למכור בבורסה? אנחנו נתמקד בעיקרים שביניהם: הראשון הוא מניה, אולי נייר הערך המוכר ביותר, המבטאת בעלות על חלק מחברה. לדוגמה מניה בחברה שמתמחה באפליקציית רשת חברתית	

מחשך זמן	נושא	תוכן	שקף
		כשחברה מנפיקה מניות בבורסה ומוכרת אותן לציבור, היא בעצם מוכרת חלק מהשליטה בחברה בעבור כסף. כשאתם קונים מניות, אתם מקבלים פיסה מ"עוגת" החברה שהנפיקה אותן (את המניות), ומעמד של שותפים בחברה. מי שמחזיק ברוב מניות החברה, מכונה גם בעל השליטה בחברה.	#סוגי ניירות ערך #מניה = מבטאת בעלות על חלק מחברה. שער המניה = המחיר שזה = המחיר של החברה עצמה ככל שהחברה מנפיקה מניות בבורסה, מוכרת אותן בציבור, היא בעצם מוכרת חלק מהשליטה בחברה בעבור כסף.
		שער המניה, כלומר, המחיר שלה, מבטא את הערך של החברה עצמה. במובן הזה, אם החברה מצליחה - מחיר המניה שלה יצמח, ואם החברה בהפסדים, מחיר המניה ירד.	
		מה יכול להשפיע על מחיר/שער המניה? אירועים פנימיים בחברה, מצב בטחוני או כלכלי במדינה, מלחמות ומגפות, כל אלו ועוד משפיעים כל דקה על מחירי המניות. לדוגמה "מחירי המניות של חברה X זינקו אתמול בעקבות החלטה על מיזוג החברה על ענקית הטכנולוגיה" או "בעקבות המלחמה בין רוסיה לאוקראינה, מחירי המניות של חברת Y צנחו" לכן, מניה נחשבת לאחד מניירות הערך התנודתיים. אם תשקיעו במניות אתם חשופים לאפשרות של תשואה משמעותית מאוד, ומנגד, גם להפסדים באותה עוצמה. וכל זה בטווחי זמן קצרים מאוד. זוכרים שדיברנו על סיכונים?	#סוגי ניירות ערך מה יכול להשפיע על מחיר/שער המניה? אירועים פנימיים בחברה, מצב בטחוני או כלכלי במדינה, מלחמות ומגפות במדינה פלוס מה ביוזיסיה לאוקראינה, מחירי המניות של חברה Y צנחו מחירי המניות של חברה X זינקו אתמול בעקבות החלטה על מיזוג החברה על ענקית הטכנולוגיה
		לדוגמה מגפת הקורונה ששיבשה את חיינו: עם פרוץ מגפת הקורונה, כשכולנו היינו סגורים בבתיים, אי הוודאות הגוברת לגבי העתיד הכלכלי, לצד סגירת עסקים והאטה כלכלית גלובלית, גרמו למשקיעים למכור נכסים בבהלה, מה שהוביל לירידה חדה בשוק ההון.	#מניה בתקופת הקורונה יום של רצף של ירידות בולט סטריט בצל הקורונה: הקורונה מתפשטת מה לעשות עם הכסף? הקורונה מתפשטת מה לעשות עם הכסף? הקורונה מתפשטת מה לעשות עם הכסף?
		חברות תרופות שהפנו את כל משאביהן והצליחו לפתח חיסון יעיל נגד חיסון הקורונה. ההצלחה בפיתוח החיסון, הובילה לקפיצה דרמטית במניית החברה. המשקיעים ראו בחיסון הזדמנות אדירה להגדלת הרווחים, והביקוש למניה עלה באופן משמעותי.	#סוגי ניירות ערך מניית חברת תרופות לפני ההצלחה בפיתוח החיסון: מניית חברת תרופות אחרי ההצלחה בפיתוח החיסון:

משך זמן	נושא	תוכן	שקף
	אגרת חוב	נייר הערך השני הוא אגרת חוב (אג"ח) - נייר ערך המבטא סוג של הלוואה. כשאתם משקיעים באגרות חוב אתם בעצם מלווים לחברה או לממשלה כלשהי כסף. בתמורה, הן מתחייבות להחזיר לכם את קרן ההלוואה (הסכום שהשקעתם) בתוספת ריבית ולעיתים גם הצמדה למדד למדד כלשהו, במועדים ובתנאים שנקבעו מראש בתשקיף. מה זו ריבית? ריבית היא התשלום הנוסף שתשלמו על הלוואה, או שתקבלו על החיסכון שלכם. התשקיף מפרט את תנאי האג"ח: מועד פירעון הקרן, שיעור הריבית ותנאי התשלום, סוג ההצמדה, הביטחונות ועוד.	
	תחשבו על זה ככה:	נניח שקבוצת הכדורגל של בית הספר שלכם רוצה לקנות חולצות חדשות. כדי לגייס את הכסף, הם יכולים להוציא אג"ח. כל תלמיד יכול לקנות אג"ח, כלומר להלוות כסף לקבוצה. בעוד כמה חודשים, הקבוצה תחזיר לתלמידים את הכסף, יחד עם ריבית קטנה.	
	בדרך תיק ההשקעות שלכם, אגרות חוב נחשבות לאפיק השקעה סולידי יותר (כלי הרבה סיכון) ביחס לאפיקי השקעה אחרים כי:	- הן מייצרות הכנסה קבועה (הריבית) - תנאי הלוואה ותשואה העתידית ידועים מראש (בהנחה שהחברה לא נקלעת לקשיים ומסוגלת לעמוד בהתחייבויותיה).	
	אגרות חוב ממשלתיות, אותן מנפיקות ממשלות, נחשבות לסולידיות יותר מאגרות חוב קונצרניות, אותן מנפיקות חברות מסחריות. בגלל שהממשלה נחשבת לגוף יציב ואמין, יותר מחברות מסחריות.	לחילופין, לרוב התשואה של אגרות חוב קונצרניות גבוהה יותר מאשר אגרות חוב ממשלתיות, אך גם הסיכון גבוה יותר, מכיוון שיש סיכוי שהחברה לא תעמוד בהתחייבויותיה.	
	קרנות נאמנות	נייר הערך השלישי שנכיר הוא קרן נאמנות.	

מסך זמן	נושא	תוכן	שקף
		קרן נאמנות היא כמו קופה משותפת של כסף. מוצר פיננסי אחד שמכיל כמה סוגים של ניירות ערך – מניות של כמה חברות, אג"ח מסוגים שונים ועוד. זה בעצם כמו תיק השקעות, אבל בקטן. את קרנות הנאמנות מנהלים גופים פיננסיים גדולים, שתפקידם לעשות את העבודה עבור המשקיעים. הם מחליטים באלו ניירות ערך להשקיע, מתי למכור ומתי לקנות. וכל זה בהתאם למדיניות הקרן שמפורסמת מראש. קרנות נאמנות, יכולות להתאים למשקיעים מתחילים ולמי שאין את הזמן או היכולת לעקוב באופן ישיר אחרי כל מניה או אג"ח בתיק ההשקעות ולהגיב בזמן אמת לאירועים בשוק.	#סוגי ניירות ערך #קרן נאמנות = קופה משותפת של כסף. 
2 דק'	היתרון של שוק ההון	עכשיו אחרי שאנחנו מכירים קצת יותר לעומק את שוק ההון וממה הוא מורכב. מהו היתרון הגדול של שוק ההון? שוק ההון מאפשר לחברות לגייס כסף כדי לגדול ולהתפתח, ומאפשר למשקיעים להרוויח כסף על ידי השקעה בחברות מצליחות	מהו היתרון הגדול של שוק ההון? מאפשר למשקיעים להרוויח כסף על ידי השקעה בחברות מצליחות מאפשר לחברות לגייס כסף כדי לגדול ולהתפתח 
3 דק'	עיבוד מה זה אומר שהבורסה צונחת	זוכרים את השאלה שלנו מתחילת השיעור – "מה זה אומר שהבורסה צונחת?" נסו לענות עליה כעת. שמעו את התשובות וחשפו את ההסבר: כש"הבורסה צונחת", זה כמו במכירה חיסול: דמיינו שיש מכירה חיסול גדולה על כל הכרטיסים. כולם רוצים למכור את הכרטיסים שלהם מהר, אז המחירים יורדים בצורה משמעותית. למה זה קורה? יכולות להיות הרבה סיבות שהמחירים יורדים (גם בבורסה): אולי יש משחק יותר מעניין, אולי מזג האוויר גשום, או אולי יש משהו רע שקרה לקבוצה.	מה זה אומר שהבורסה צונחת? למה המחירים יורדים? יכולות להיות הרבה סיבות... כמו מכירת חיסול! מחירים יורדים מזג אוויר גשום קרה לקבוצה משהו רע 
5 דק'	"מי אני" בעולם ההשקעות	הציגו לתלמידים את המשחק "מי אני" בעולם ההשקעות! עכשיו הזמן שלכם לבחון את הידע שלכם על שוק ההון. בואו נבדוק אם אתם יודעים מי אני...	

משך זמן	נושא	תוכן	שקף
		- אני יכולה להיות גדולה או קטנה, תלוי בשווי השוק של החברה שאני מייצגת. אני משלמת דיבידנדים לבעלי המניות. מי אני? (מניה) *הסבר מהו דיבידנד: דיבידנד הוא חלוקת רווחים של חברה בין בעליה, כלומר בין בעלי המניות. - אני כמו הלוואה לחברה, אבל אני נסחרת בבורסה. בסוף תקופה מסוימת, את מקבלת את הכסף שהלוואת בחזרה. מי אני? (אגרת חוב) - אני האפשרות שהשקעה תניב הפסד במקום רווח. מי אני? (סיכון) - אני סל של ניירות ערך שונים, ומנוהלת על ידי מנהל השקעות מקצועי. אני יכולה להיות ממוקדת במגזר מסוים או באסטרטגיית השקעה ספציפית. מי אני? (קרן נאמנות) - אני הרווח הכספי שמשקיע מקבל על השקעתו. היא יכולה להיות קבועה או משתנה, ותלויה בביצועי הנכס. מי אני? (תשואה)	
3 דק'	סיכום	סכמו את השיעור: מה למדנו היום? מה הכי הפתיע אתכם? מה דעתכם לגבי שוק ההון? למה זה חשוב לדעת את כל זה? להבין את העולם סביבכם: שוק ההון משפיע על הכלכלה ועל החיים שלנו. לתכנן את העתיד: השקעות יכולות לעזור לכם להשיג את המטרות שלכם, כמו לקנות בית או לטייל בעולם. להיות משקיעים חכמים: ככל שתבינו יותר, כך תוכלו לקבל החלטות מושכלות לגבי הכסף שלכם.	
2 דק'	סיום	עודדו את הלומדים לחקר נוסף: הציעו מקורות מידע נוספים (אתרי אינטרנט, ספרים, יועצים פיננסיים): כנסו ל"מרכז לצמיחה פיננסית" לקטגוריית שוק ההון, סרקו את הקוד וכנסו ל"להשקיע ולהתבסס פיננסית" באתר של המרכז לצמיחה פיננסית. הדגישו את חשיבות הלמידה המתמשכת:	

משך זמן	נושא	תוכן	שקף
		כדי לעשות צעדים ראשונים בעולם הפיננסי זכרו ששוק ההון הוא דינמי ומשתנה, ולכן חשוב להמשיך ללמוד ולהתעדכן. ואל תשכחו לקחת בחשבון את הסיכונים שיש בשוק ההון, ולפי זה לבחור איך להתנהל עם הכסף שלכם. ציינו כי המידע המוצג הינו כללי ומטרתו להרחיב ידע בהקשר של תכנון פיננסי. המידע יכול להיות חלקי ולכן אינו יכול להיות תחליף לייעוץ פרטני. אין לראות במידע האמור לעיל משום ייעוץ, המלצה, חוות דעת או תחליף לייעוץ מקצועי המותאם באופן אישי.	